

2021

SANSKRIT — HONOURS

Paper : CC-3

[Classical Sanskrit Literature (Prose)]

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Section - A

Unit : I

(Marks : 10)

1. “अपरिणामोपशमः दारुणो लक्ष्मीमदः” –यथापाठ्यम् आलोच्यताम्। 10

अथवा,

- (a) मातृभाषायामनुवादः क्रियताम् (कस्यचनैकस्य)। 5

(i) इन्द्रियहरिणहारिणी च सततमतिदुरन्तेयमुपभोगमृगतृष्णिका। नवयौवनकषायितात्मनश्च सलिलानीव तान्येव
विषयस्वरूपाण्यास्वाद्यमानानि मधुरतराण्यापतन्ति मनसः।

(ii) न परिचयं रक्षति। नाभिजनमीक्षते। न रूपमालोकयते। न कुलमनुवर्तते। न शीलं पश्यति। न वैदग्ध्यं गणयति।
न श्रुतमाकर्णयति। न धर्ममनुरुध्यते। न त्यागमाद्रियते।

- (b) भावसम्प्रसारणं क्रियताम्। 5

कुसुमशरप्रहारजर्जरिते हृदये जलमिव गलत्युपदिष्टम्।

अथवा,

सततममूलमन्त्रगम्यो विषमो विषास्वादमोहः।

Unit : II

(Marks : 10)

2. कथाकाव्यस्य अलंकारशास्त्रसम्मतानि वैशिष्ट्यानि लिखित्वा कादम्बर्या तानि सर्वथानुसृतानि न वेति विचार्यताम्। 5+5

अथवा,

“बाणोच्छिष्टं जगत् सर्वम्”– इत्युक्तेः याथार्थ्यं कादम्बरीग्रन्थं विशेषतः पाठ्यांशमनुसृत्य विचार्यताम्। 10

Please Turn Over

Section - B

Unit : I

(Marks : 15)

3. (a) अधोलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च लेखनीयम्। 2×5
- कस्मिन् मूलग्रन्थे राजवाहनचरितमिति पाठ्यांशस्य अन्तर्भावः? तस्य ग्रन्थस्य रचयितुर्नाम किम्?
 - पूर्वजन्मनि राजवाहनस्य अवन्तिसुन्दर्याश्च नाम किमासीत्?
 - “अद्यैव क्षपावसाने विवाहनीया राजदुहिता”— अत्र राजदुहिता-शब्देन का बोधिता? कैश्च विवाहक्षणः निर्धारितः?
 - “ददृशुश्च तदवस्थं राजकुमारम्”— अत्र राजकुमारशब्देन कः बोधितः? तस्य कीदृशी अवस्था सूचिता?
 - “सहस्र वासु मासद्वयम्”— केनोक्तमिदम् आशवासवाक्यम्? वासु-शब्दस्य कोऽर्थः?
 - का आसीद् बालचन्द्रिका? तस्याः पत्युः नाम किम्?
 - मालवराजस्य पुत्रस्य नाम किम्? स कुत्र तपस्यायां निरत आसीत्?
- (b) अधोरेखाङ्कितयोः पदयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च विग्रहवाक्यं प्रदाय समासनाम लेखनीयम्। 2×1
- रुरोध च बलभरदत्तकम्पः चम्पाम्।
 - सुप्तयोस्तु तयोः स्वप्ने विसगुणनिगडितचरणः जरठः कश्चिज्जालपादोऽदृश्यत।
- (c) अधोरेखाङ्कितयोः यथाभिमतमेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च व्याकरणसम्मता टिप्पणी लेखनीया। 2×1
- राजपुत्रं सरभसम् आचकर्ष।
 - पक्वम् इदानीं त्वत्पादपद्मपरिचर्याफलम्।
- (d) अधोरेखाङ्कितयोः यथाभिमतमेकस्य व्युत्पत्तिः प्रदर्शनीया। 1×1
- मुक्तकण्ठम् आचक्रन्द राजकन्या।
 - प्रत्यबुध्येतां चोभौ।

Unit : II

(Marks : 15)

4. का सुरतमञ्जरी? तस्याः रजतशृङ्खलायां परिणमनं वर्णयित्वा कथं सा पूर्वरूपं लब्धवतीति संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च यथापाठ्यं वर्णयताम्। 1+4+5

अथवा,

- (a) कस्यचिदेकस्य भावः सम्प्रसार्यताम्। 6×1
- क्षणे च तस्मिन् मुमुचे तदङ्घ्रियुगलं रजतशृङ्खलायां।
 - कः स महापुरुषो येनैतन्मानुषमात्रदुष्करं महत् कर्मानुष्ठितम्।

- (b) कस्यचिदेकस्य विग्रहवाक्यं प्रदाय समासनाम लिख्यताम्। 2×1
 (i) तदङ्घ्रियुगलम् 4(a)(i) प्रश्ने।
 (ii) महापुरुषः 4(a)(ii) प्रश्ने।
- (c) कस्यचिदेकस्य कारकविभक्तिः निर्णया। 1×1
 (i) रजतशृङ्खलया 4(a)(i) प्रश्ने।
 (ii) येन 4(a)(ii) प्रश्ने।
- (d) कस्यचिदेकस्य व्युत्पत्तिः कार्या। 1×1
 (i) मुमुचे 4(a)(i) प्रश्ने।
 (ii) अनुष्ठितम् 4(a)(ii) प्रश्ने।
5. कस्यचिदेकस्य मातृभाषया अनुवादः कार्यः। 5×1
 (a) स्थविरः स राजा जराविलुप्तमानावमानचित्तो दुश्चरितदुहितृपक्षपाती यदेव किञ्चित् प्रलपति, त्वयापि किं तदनुमत्या स्थातव्यम्।
 (b) हृष्टस्तु व्याजहार चापहारवर्मा – देव! दृष्टिदानेनानुगृह्यतामयमाज्ञाकरः। सोऽयमहमेवामुना रूपेण धनमित्राख्यया चान्तरितो मन्तव्यः।

Section - C

Unit : II

(Marks : 15)

6. (a) अधोलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च देयम्। 2×5
 (i) पञ्चतन्त्रस्य रचयिता कः? किमर्थं ग्रन्थोऽयं तेन रचितः?
 (ii) पञ्चतन्त्रे कति तन्त्राणि सन्ति? तेषां नामानि अनुक्रमेण लिख्यन्ताम्।
 (iii) शुकसप्तति-ग्रन्थस्य रचयिता कः? तत्र कति आख्यानानि सन्ति?
 (iv) वेतालपञ्चविंशतिकाग्रन्थे क आसीत् वेतालः? ग्रन्थस्यास्य रचयिता कः?
 (v) सिंहासनद्वात्रिंशिका-ग्रन्थानुसारेण विक्रमादित्याय सिंहासनं केन प्रदत्तम्? ग्रन्थस्यास्यापरं नाम किम्?
 (vi) वेतालपञ्चविंशतिका-ग्रन्थे कः कस्मै राज्ञे फलानि दत्तवान्?
 (vii) शुकसप्ततिग्रन्थे आख्यानानां वक्ता कः? स कां तानि अश्रावयत्?
- (b) कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च टीका लेखनीया। 5×1
 (i) हितोपदेशः।
 (ii) पुरुषपरीक्षा।